

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 6 § i folkhälsolagen, 6 § i socialvårdslagen och lagen om barndagvård samt om upphävande av lagen om temporär ändring av 16 § lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att temporära bestämmelserna om socialvårdslagen och folkhälsolagen och förvaltningsförsöket inom barndagvården lagen om barndagvård ändras så att ansvaret upphävs. De lagar som upphävs är en lag om för uppgifter i anslutning till verkställigheten temporär ändring av socialvårdslagen och två av socialvården och folkhälsoarbetet kan lagar om stöd för hemvård och privat vård av anförtrors ett eller flera kollegiala organ, som barn. kommunen utsett.

I propositionen föreslås dessutom att de Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge	3
Bestämmelser som styr den kommunala förvaltningen.....	3
Kommunernas social- och hälsovårdsförvaltning	4
Samarbetsarrangemang inom miljö- och hälsoskyddet och företagshälsovården ..	4
Ett kommunalt förvaltningsförsök inom barndagvården och hemvården	4
<i>Förvaltningsförsöket inom barndagvården</i>	4
<i>Förvaltningsförsöket inom hemvården</i>	5
Kommunernas social- och hälsovårdsuppgifter och uppgifternas omfattning	6
2. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	7
3. Propositionens konsekvenser	7
4. Beredningen av propositionen	8
DETALJMOTIVERING	9
1. Lagförslag	9
1.1. Folkhälsolagen.....	9
1.2. Socialvårdslagen	10
1.3. Lagen om barndagvård.....	10
1.4. Lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn	11
2. Ikraftträdande	11
LAGFÖRSLAGEN.....	12
Lag om ändring av 6 § i folkhälsolagen.....	12
Lag om ändring av 6 § i socialvårdslagen.....	13
Lag om ändring av 11, 28 och 29 § i lagen om barndagvård.....	14
Lag om upphävande av lagen om temporär ändring av 16 § lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn	15
BILAGA.....	16
PARALLELLTEXTER	16
Lag om ändring av 6 § i folkhälsolagen.....	16
Lag om ändring av 6 § i socialvårdslagen.....	17
Lag om ändring av 11, 28 och 29 § i lagen om barndagvård.....	18

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Bestämmelser som styr den kommunala förvaltningen

Enligt 121 § i grundlagen skall kommunernas förvaltning grunda sig på självstyre för kommunens invånare. Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag.

Den allmänna lag som gäller kommunalförvaltningen är kommunallagen (365/1995). När den stiftades var avsikten att det i andra lagar inte bestäms om sådana frågor som kan regleras enligt kommunallagen. Om det i de lagar som gäller olika förvaltningsområden inom en kommun emellertid finns specialbestämmelser som avviker från kommunallagen åsidosätter de till den delen bestämmelserna i kommunallagen. Kommunallagen är däremot en speciallag i förhållande till allmänna bestämmelser om förvaltningen och åsidosätter i konfliktsituationer dessa.

En kommun har enligt kommunallagen en omfattande rätt att besluta om hur dess förvaltning skall organiseras. Förvaltningen behandlas i 3 kap. i kommunallagen. För organiseringen av förvaltningen godkänner fullmäktige enligt 16 § i kommunallagen behövliga instruktioner där det bestäms om kommunens olika myndigheter och deras verksamhet, hur befogenheterna skall fördelas mellan kommunens olika myndigheter och om deras uppgifter. I 17 § i kommunallagen bestäms om kommunens organ vilka, förutom fullmäktige är kommunstyrelsen, nämnder och direktioner, deras sektioner samt kommittéer. Fullmäktige kan tillsätta nämnder som under kommunstyrelsen skall sköta uppgifter av bestående natur.

I 10 kap. i kommunallagen bestäms om samarbete mellan kommuner. Enligt 76 § i kommunallagen kan kommunerna med stöd av avtal sköta sina uppgifter tillsammans

eller komma överens om att anförtro en annan kommun att sköta en uppgift för en eller flera kommuners räkning eller att uppgiften skall skötas av en samkommun. Om en kommuns skyldighet att höra till en samkommun inom något verksamhetsområde eller på ett visst område bestäms särskilt.

Sådana bestämmelser om ordnandet av den kommunala förvaltningen som avviker från kommunallagen finns i bl.a. 6 § i folkhälsolagen (66/1972) och 6 § i socialvårdslagen (710/1982). Med stöd av dessa lagrum handhas uppgifterna i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet och socialvården av ett kollegialt organ som kommunen utser. Detta organ som består av förtroendevalda sköter förutom de uppgifter som föreskrivs i folkhälsolagen och socialvårdslagen också de uppgifter som enligt någon annan lag åligger hälsovårdsnämnden eller socialnämnden. Organet företräder dessutom kommunen och övervakar kommunens rättigheter. Enligt folkhälsolagen skall samtliga uppgifter i anslutning till folkhälsoarbetet och enligt socialvårdslagen samtliga uppgifter i anslutning till socialvården åläggas ett enda organ. Uppgifterna i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet och socialvården utgör helheter och kan inte delas upp mellan olika kollegiala organ annat än i särskilda undantagsfall. Enligt 6 § 1 mom. i folkhälsolagen kan miljö- och hälsoskyddet eller företagshälsovården dock även åläggas något annat organ eller någon annan sektion, dock inte kommunstyrelsen. Enligt 6 § 2 mom. i folkhälsolagen skall ett ovan nämnt kollegialt organ tillsättas gemensamt för medlemskommunerna om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun. Med avvikelse från detta kan en medlemskommun i enlighet med sitt beslut sköta uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet eller företagshälsovården även på något annat sätt, själv eller regionalt tillsammans med andra kommuner eller samkommuner. Enligt 5 § 3 mom. i socialvårdslagen skall socialvårdslagen bestämmelser om en

kommun och dess invånare i fråga om socialvård som ankommer på en samkommun på motsvarande sätt tillämpas på denna och på invånare i någon av dess medlemskommuner, om inte något annat följer av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992).

Kommunernas social- och hälsovårdsförvaltning

Vid ingången av 2005 fanns Fastlandsfinland 65 samkommuner för folkhälsoarbete med sammanlagt 208 medlemskommuner. I alla medlemskommuner är det organ som svarar för socialvården en nämnd, som vanligtvis kallas socialnämnden eller grundtrygghetsnämnden. Av landets befolkning, exklusive Åland, bor 26 procent i kommuner som hör till en samkommun för folkhälsoarbete.

När kommunen själv sörjer för folkhälsoarbetet och har egen hälsovårdscentral, ansvarar i allmänhet ett gemensamt organ för både social- och hälsovården (social- och hälsovårdsnämnden eller grundtrygghetsnämnden). Av kommunerna i Fastlandsfinland har 171 en gemensam förvaltning som sköts av förtroendevalda. Utöver social- och hälsovården kan nämnden också ha andra uppgifter. I 19 kommuner finns en separat socialnämnd och en separat hälsovårdsnämnd och i en kommun, Velkua, svarar kommunstyrelsen för social- och hälsovården. Åtta kommuner har slutit avtal med en annan kommun om ordnandet av antingen socialvården eller hälso- och sjukvården eller båda dessa, varvid ett organ i den andra kommunen också svarar för verksamheten. För hälso- och sjukvården och största delen av socialvården i de nio kommuner som deltar i förvaltningsförsöket i Kajanaland svarar social- och hälsovårdsnämnden för landskapet Kajanalands samkommun.

Samarbetsarrangemang inom miljö- och hälsoskyddet och företagshälsovården

Strukturerna inom och förvaltningen av miljö- och hälsoskyddet styrs av principbeslutet om utvecklandet av livsmedelstillsynen, som statsrådet godkände i oktober 2003. Den lokala tillsyn som kommunerna ansvarar för samlas i 50—85 regionenheter. Vid ingången av 2006 hade konkret samarbete påbörjats i nio regioner (ett gemensamt organ i enlighet med den s.k. värdkommunsmodellen eller en samkommun) och nio regioner håller på att inleda samarbete. I så gott som alla inbegriper samarbetet också miljöskyddet.

Statsrådet godkände i januari 2004 principbeslutet Hälsa i arbetet 2015 – utvecklingslinjer för företagshälsovården. Enheterna inom företagshälsovården måste bli större så att tillräckligt multiprofessionell, högklassig och effektiv service kan säkerställas. En förutsättning för detta är att företagshälsovården ordnas i form av kommunalt samarbete och att företagshälsovården och dess förvaltning vid behov ordnas åtskilt från kommunens övriga uppgifter enligt folkhälsolagen.

Ett kommunalt förvaltningsförsök inom barndagvården och hemvården

Förvaltningsförsöket inom barndagvården

Det förvaltningsförsök som gäller barndagvården och som trädde i kraft vid ingången av augusti 2003 genom en temporär lagstiftning pågår fram till utgången av juli 2008. För tiden för förvaltningsförsöket har bestämmelser i socialvårdslagen, lagen om barndagvård (36/1973) och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) ändrats temporärt (155/2003, 156/2003, 157/2003 och RP 124/2001 rd).

Försökslagstiftningen ger kommunerna möjlighet att själva bestämma vilket kollegialt organ enligt kommunallagen, bestående av förtroendevalda, som skall sköta de uppgifter som kommunen har enligt lagen om barndagvård och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. De uppgifter som ingår i försöket skall dock omfattas av samma organs behörighet. Avsikten med försöket har varit att utvidga

kommunernas rätt att på kommunnivå besluta om barndagvårdsförvaltningen. Den riksomfattande styrningen förblir underställd social- och hälsovårdsministeriet oberoende av förvaltningsområde på kommunnivå.

Finlands kommunförbund och Stakes har genom en förfrågan våren 2004 Fastlandsfinland (416 kommuner) utrett situationen inom barndagvårdsförvaltningen och upprätthåller aktuella uppgifter om försökskommunerna under lagändringens giltighetstid. Enligt en utredning av Stakes handhades i början av augusti 2006 barndagvården i 372 kommuner (89,4 %) av en nämnd inom socialväsendet. I 32 kommuner (7,7 %) hade barndagvården överförs till en nämnd inom undervisningsväsendet, i 9 kommuner (2,2 %) hade en helt ny nämnd bildats och 3 kommuner (0,7 %) placerades i gruppen Övriga. Till gruppen Nämnd inom socialväsendet hör de kommuner där situationen inte har förändrats efter lagändringen och där t.ex. socialnämnden, social- och hälsovårdsnämnden eller grundtrygghetsnämnden ansvarar för dagvårdsärendena. Till gruppen Nämnd inom undervisningsväsendet hör de kommuner där förskoleverksamheten har överförs till en befintlig undervisnings- eller bildningsnämnd. Till gruppen Ny nämnd hör de kommuner där en helt ny nämnd har bildats som bl.a. handhar uppgifter inom dagvården och den grundläggande utbildningen. Till gruppen Övriga hör tre kommuner: Paltamo, Ristijärvi och Velkua. I dessa kommuner är det kommunstyrelsen som handhar dagvårdsuppgifterna.

Förvaltningsförsöket inom hemvården

Lagarna om förvaltningsförsöket inom hemvården trädde i kraft vid ingången av 2005. Dessa ändringar av socialvårdslagen och folkhälsolagen (1428/2004, 1429/2004 och RP 221/2004) gäller fram till den 31 december 2008. Den temporära ändringen möjliggör ett försök där social- och hälsovårdstjänsterna för äldre sköts av ett kollegialt organ inom kommunen, såsom socialnämnden eller hälsovårdsnämnden eller en nämnd som inrättats med tanke på dessa

uppgifter. Till socialvårdslagen och folkhälsolagen har temporärt fogats ett nytt 2 a kap. som i vardera lagen heter Försök med ordnandet av vissa uppgifter. I vardera lagen har tagits in temporära bestämmelser som till sakinhållet är likadana och som syftar till att socialvården och folkhälsoarbetet skall vara jämbördiga alternativ när man överväger vilket organ tjänsterna skall underställas under försökstiden.

Avsikten är att pröva olika modeller för organisering av tjänster för äldre. Det centrala i försöket är sammanförandet av hemservicen och hemsjukvården till ett nytt uppgiftsområde, hemvården. Om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun, kan hemvården ordnas så att uppgifter inom hemservicen koncentreras till samkommunen över kommungränserna eller så att samkommunens uppgifter inom hemsjukvården decentraliseras till kommunernas socialsektorer. Förutom tjänster för äldre kan försöket gälla social- och hälsovårdstjänster i vidare utsträckning, såsom motsvarande tjänster för handikappade och långtidssjuka, om detta är motiverat med tanke på helheten. Inom ramen för försöket har man försökt effektivisera verksamheten och förbättra tjänsterna genom att sammanföra social- och hälsovårdstjänster och främja tjänstekvaliteten.

Social- och hälsovårdsministeriet har godkänt försökskommunerna på basis av ansökningar. Hittills har 15 kommuner eller samkommuner godkänts. I största delen av försökskommunerna och samkommunerna har hemvården underställts kommunernas socialnämnder. I en försökskommun har hemvården underställts hälsovårdsnämnden och i en samkommun har den underställts social- och hälsovårdsnämnden. I tre samkommuner är det nu grundtrygghetsnämnden som svarar för hemvården och i en samkommun är hemvården underställd kommunernas social- eller grundtrygghetsnämnder. I en samkommun genomförs försöket så att hemvården är underställd socialnämnderna och socialväsendet köper arbetsinsatsen inom hemsjukvården av samkommunen. Alla försök avslutas den 31 december 2008 och

försökskommunerna skall lämna en preliminär bedömning av försöket till social- och hälsovårdsministeriet senast den 31 december 2007 och en slutlig bedömning inom sex månader efter det att försöket har avslutats.

I försökskommunerna tillämpas de bestämmelser som gäller ett personregister för hemvården, utlämnande av uppgifter mellan hemvården och hälsovårdscentralerna samt registrets tekniska anslutning. I verksamhetsenheter för hemvården kan uppgifter om klienter och patienter samlas i ett register som används av alla arbetstagare inom hemvården. På utlämnande av uppgifter från hemvården och på erhållande av uppgifter till hemvården tillämpas beroende på ärendet antingen hälsovårds- eller socialvårdsbestämmelserna.

Informationsutbytet mellan hälsovårdscentralen och hemvården har säkerställts genom att bestämmelser om detta har tagits in i socialvårdslagen (12 g §) och folkhälsolagen (13 g §). Om möjligheten att öppna en teknisk anslutning till hemvårdsregistret föreskrivs i 12 h § i socialvårdslagen och i 13 h § i folkhälsolagen. Med hjälp av den tekniska anslutningen kan sekretessbelagda uppgifter sökas utan klientens eller patientens samtycke.

Kommunernas social- och hälsovårdsuppgifter och uppgifternas omfattning

Med folkhälsoarbete avses enligt 1 § i folkhälsolagen främjande av hälsan, inbegripet förebyggande av sjukdomar och olycksfall, som är inriktat på individen, befolkningen och livsmiljön, samt sjukvård till individen. Med socialvård avses enligt 1 § i socialvårdslagen socialservice, utkomststöd, sociala understöd, sociala krediter och med dessa sammanhängande funktioner som är avsedda att främja enskild persons, familjs och samfunds sociala trygghet och prestationsförmåga. Kommunernas uppgifter, i fråga om vilka det organ som avses i 6 § i folkhälsolagen och i 6 § i socialvårdslagen är skyldigt att sörja för verkställigheten, anges i

folkhälsolagen och socialvårdslagen samt i speciallagar om som gäller social- och hälsovård. Med stöd av lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) och lagen om tillsyn över privat socialservice (603/1996) är organen också tillsynsmyndigheter över privat service i kommunerna.

Inom den kommunala primärvården registrerades år 2004 sammanlagt 24,96 miljoner besök. År 2004 bodde 2,5 procent av dem som fyllt 75 år på hälsovårdscentralernas vårdavdelningar. Antalet vård dagar på vårdavdelningarna i fråga om dem som fyllt 75 år var 5,7 miljoner. Inom mentalvårdstjänsterna uppgick det sammanlagda antalet öppenvårdsbesök inom primärvården och den specialiserade sjukvården till 2,1 miljoner och antalet vård dagar till 2,2 miljoner.

År 2004 var 185 781 barn (54,4 procent av åldersklassen) i kommunal dagvård och 57 199 barn (99,9 procent av åldersklassen) deltog i förskoleundervisning. Öppen vård inom barnskyddet fick 59 912 personer under 18 år (5,4 procent av åldersklassen). Klienterna inom rådgivningen i uppfostrings- och familje frågor var 71 359, varav 31 517 var under 18 år.

År 2004 bodde 4,5 procent av dem som fyllt 75 år på åldringshem. Tjänster inom serviceboendet fick 3,0 procent av dem som fyllt 65 år. Något över hälften av serviceboendet utgörs av s.k. effektiviserat serviceboende. Av dem som fyllt 65 år fick 10,3 procent hemservice.

Färdtjänster för gravt handikappade fick ca 80 000 personer, dvs. 1,5 procent av befolkningen. Tjänster inom serviceboendet för gravt handikappade fick 2 560 personer och vid institutioner för utvecklingshämmande bodde 2 630 handikappade. Tjänster inom assisterat boende och styrt boende samt familjevårdstjänster fick 8 500 handikappade. År 2004 erhöll 3 400 handikappade tolktjänster och 8 000 handikappade fick stöd för ändringsarbeten i bostaden. Specialomsorgsdistrikten svarar för en del av tjänsterna för handikappade.

År 2004 var antalet anställda inom den kommunala primärvården 117 000. Inom socialväsendet var antalet anställda 91 000, av vilka 46 000 arbetade inom dagvården,

18 000 inom institutionsvården för äldre och 13 000 inom hemservicen. Av kommunernas driftskostnader uppgick kostnaderna för primärvården år 2004 till 2,91 miljarder euro. Av kostnaderna för socialväsendet år 2004 var 1,98 miljarder euro kostnader för barndagvården, 0,80 miljarder euro kostnader för anstaltstjänster för äldre, 0,57 miljarder euro kostnader för hemservicen, 1,18 miljarder euro kostnader för övriga tjänster för äldre och handikappade och 0,46 miljarder euro kostnader för utkomststødet.

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

Propositionen gäller ordnandet av förvaltningen och verkställigheten av uppgifter i anslutning till folkhälsoarbetet och socialvården i kommunerna. Syftet med propositionen är att göra det möjligt för kommunerna att i större utsträckning än för närvarande på kommunnivå besluta om ordnandet av förvaltningen av social- och hälsovårdstjänster. De föreslagna ändringarna möjliggör en uppdelning av förvaltningen av och verkställighetsansvaret för social- och hälsovården på flera kollegiala organ. Enligt den nuvarande permanenta lagstiftningen omfattas dessa uppgifter av behörighetsområdet för det kollegiala organ som svarar för social- eller hälsovårdsfrågor. Lagstiftningen möjliggör inte en uppdelning av ärenden i anslutning till verkställigheten av social- och hälsovårdstjänsterna på olika nämnder, med undantag av uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet och företagshälsovården och de specialfall om vilka det föreskrivs genom temporära försökslagar.

Reformen gör det möjligt att ordna förvaltningen av social- och hälsovårdstjänsterna på ett sätt som bättre motsvarar behoven inom det kommunala beslutsfattandet och möjliggör sådana administrativa lösningar som med tanke på kommuninvånarna på bästa sätt stöder tjänsterna. Förslaget möjliggör bl.a. att verkställigheten av uppgifter i anslutning till folkhälsoarbetet och socialvården kan genomföras enligt en livscykelmodell.

I enlighet med kommunallagen skall

kommunfullmäktige fatta beslut om att uppgifterna skall delas upp och om att de skall anförtros ett eller flera organ. I instruktionen om ordnandet av förvaltningen skall, ifall uppgifter i anslutning till folkhälsoarbetet eller socialvården anförtros två eller flera olika kollegiala organ, noggrant anges verkställighetsansvaret för olika uppgifter, inklusive uppgifter av allmän karaktär och tillsynsuppgifter, samt fastställas bestämmelser om avgörandet med tanke på oklarheter kring behörigheten.

Reformen innebär att förvaltningsförsøket inom dagvården avslutas, eftersom den föreslagna nya bestämmelsen i 6 § i socialvårdslagen även möjliggör en sådan förvaltningsmodell som avses i försøkslagen. Därför blir bestämmelserna om förvaltningsförsøket onödiga i fråga om barndagvården. Försøksbestämmelserna angående hemvården förblir fortsättningsvis i kraft eftersom de utöver förvaltningsbestämmelserna innehåller bestämmelser om sammanslagning av social- och hälsovårdsuppgifterna och framför allt bestämmelser om ett register för hemvården. Behovet av permanenta lagändringar som gäller hemvårdens uppgiftsområde bör bedömas innan försøkslagstiftningen upphör att gälla, dvs. före utgången av 2008.

3. Propositionens konsekvenser

De föreslagna lagarna möjliggör nya modeller för förvaltningen av social- och hälsovårdstjänster på kommunnivå. Genom en revidering av uppdelningen av uppgifter på olika organ kan man t.ex. stödja utvecklandet av den kommunala demokratin och revideringen och effektiviseringen av de kommunala tjänsterna. De föreslagna ändringarna framhäver mer än tidigare kommunfullmäktiges ansvar för verksamhetspolitiken och organisationen inom socialvården och folkhälsoarbetet. Lagförslagen förpliktar inte kommunerna att ändra den nuvarande uppdelningen av uppgifter på olika organ. Reformen har inga direkta statsekonomiska eller kommunalekonomiska verkningar. Vid beredningen av propositionen kan inte heller bedömas hur många kommuner som kommer

att revidera sina modeller för förvaltning av social- och hälsovårdstjänster.

Reformen ändrar inte i något avseende kommunernas skyldighet att ordna social- och hälsovårdstjänster för sina invånare och inte heller klienternas rättigheter till tjänster. De föreslagna ändringarna har inte heller några konsekvenser i fråga om fastställandet av de avgifter som tas ut för kommunala social- och hälsovårdstjänster.

Regeringen har överlämnat en proposition till riksdagen med förslag till lagar om en kommun- och servicestrukturreform samt om ändring av kommunindelningslagen och av lagen om överlåtelseskatt (RP 155/2006 rd). De bestämmelser som gäller reformen avses träda i kraft den 1 januari 2007 och avsikten är att man utgående från dem påbörjar det legislativa och administrativa reformarbete som genomförandet av reformen förutsätter. Avsikten är att detta arbete skall slutföras före utgången av 2009. Enligt propositionen stärks kommunstrukturen genom att kommuner slås samman och delar av kommuner införlivas i andra kommuner. Servicestrukturen stärks genom att tjänster som förutsätter ett större befolkningsunderlag än en kommun sammanförs och genom utökat samarbete mellan kommuner. I syfte att stärka samarbetet kan kommunerna inrätta samarbetsområden som består av funktionella helheter. Kommuner kan komma överens om att uppgifterna inom samarbetsområdet åläggs en kommun, varvid ett gemensamt organ bildas för skötseln av uppgifterna, eller att uppgifterna inom samarbetsområdet anförtros samkommunen. En kommun eller ett samarbetsområde som sköter primärvården och sådana socialvårdsuppgifter som nära ansluter därtill, skall ha minst 20 000 invånare.

Den föreslagna ändringen av 6 § i socialvårdslagen gör det möjligt att bilda samarbetsområden på så sätt att kommunerna överlåter en del av uppgifterna inom socialvården till det organ som sköter verkställigheten av uppgifterna inom samarbetsområdet och en del av uppgifterna förblir på det kommunala organets ansvar. Kommuner kan genomföra sådana nya samarbetsarrangemang redan fr.o.m. ingången av 2007.

4. Beredningen av propositionen

Tammerfors stadsstyrelse har våren 2005 föreslagit för social- och hälsovårdsministeriet att socialvårdslagen och folkhälsolagen ändras så att kommunerna själva kan besluta om vilket kollegialt organ enligt kommunallagen som är behörigt i fråga om social- och hälsovårdstjänsterna.

Tammerfors stadsfullmäktige har den 18 maj 2005 fattat ett beslut om ibruktagandet av en ny verksamhetsmodell fr.o.m. ingången av 2007. Den nya verksamhetsmodellen omfattar den s.k. borgmästarmodellen och beställare-producent-modellen.

Denna verksamhetsmodell står dock delvis i strid med gällande lagstiftning. Riksdagen har våren 2006 godkänt en ändring av kommunallagen (578/2006—RP 8/2006 rd) som ur kommunallagens perspektiv möjliggör ibruktagandet av den nya verksamhetsmodellen.

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen av propositionen hördes inrikesministeriet, Finlands kommunförbund, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes, Social- och hälso-organisationernas samarbetsförening SAF rf, Finlands näringsliv rf, Kommunala arbetsmarknadsverket, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Lastentarhanopettajaliitto LTOL - Barntädgårdsläraryrket BTLF ry, Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer rf, Talentia rf, Tehy rf och Tammerfors stad. De som blev hörda förhöll sig positivt till de föreslagna ändringarna. Flera av de instanser som hördes skyndade på reformen. Talentia understödde inte propositionen eftersom risken är att uppgifterna inom socialvården splittras upp och blir en del av de helheter som den specialiserade sjukvården och primärvården bildar, utan att ändringarna sker utgående från socialvårdens samhälleliga huvuduppgifter och mål. Social- och hälso-organisationernas samarbetsförening uttryckte i samband med ärendet sin oro för hur det kommer att gå för

socialvårdshelheten i samband med reformen. De som hördes ansåg det vara viktigt att man vid uppdelningen av uppgifterna i anslutning till socialvården och folkhälsoarbetet fäster uppmärksamhet vid samordningen av tjänsterna samt vid att det organ som svarar för kommuninvånarnas social- och hälsovårdstjänster skall ha kunskap och kompetens samt en uppfattning om hur tjänsterna skall produceras och om tjänstekvaliteten. Dessutom framhöll flera av dem som blev hörda att kommunerna oberoende av lösningarna beträffande organen skall ha tillräckligt med kunnig och yrkesskicklig personal. I ställningstagandena betonades också klientsynvinkeln bl.a. så att tjänsterna bör bilda en med tanke på klienten

ändamålsenlig helhet, oberoende av vilket organ kommunen utsett att svara för tjänsterna.

Barnträdgårdsläraryrket BTLF rf har våren 2006 gjort en förfrågan i alla kommuner angående barndagvårdsförvaltningen. Enligt resultaten av förfrågan har kommunerna ett klart behov av att på kommunnivå besluta om dagvårdsförvaltningen. Enligt resultaten har man goda erfarenheter av en gemensam förvaltning av barndagvården och undervisningsväsendet.

Propositionen har dessutom behandlats inom delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Folkhälsolagen

Folkhälsolagens 6 § är en specialbestämmelse angående ordnandet av förvaltningen av folkhälsoarbetet och enligt den handhas uppgifter i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet av ett av kommunen utsett kollegialt organ. Det har krävts att folkhälsoarbetet i sin helhet, med undantag av miljö- och hälsoskyddet och företagshälsovården, åläggs ett kollegialt organ. Dessa två uppgiftsområden har man dock även kunnat ålägga något annat organ eller en sektion i det, dock inte kommunstyrelsen. I propositionen föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att uppgifter i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet i enlighet med kommunens beslut kan skötas av ett eller flera kollegiala organ. Detta organ skall förutom de uppgifter i anslutning till verkställigheten som föreskrivs i folkhälsolagen också sköta sådana uppgifter som i andra lagar åläggs hälsovårdsnämnden eller ett motsvarande organ, i den omfattning som kommunen beslutar. Kommunens beslut fattas av

kommunfullmäktige. Propositionen gör det möjligt för en kommun att själv avgöra vilken förvaltningsmodell som lämpar sig bäst för dess behov.

Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att fortsättningsvis ordna miljö- och hälsoskyddet samt företagshälsovården åtskilt från det övriga folkhälsoarbetet. Den nya bestämmelsen inbegriper inte något förbud mot att ålägga kommunstyrelsen att sköta miljö- och hälsoskyddet eller företagshälsovården, utan det är kommunen som utser det eller de organ som ansvarar för folkhälsoarbetet. I en (1) kommun i Fastlandsfinland är det kommunstyrelsen som i dagens läge är det kollegiala organ som svarar för verkställigheten av folkhälsoarbetet.

Den föreslagna mera allmänna regleringen lägger vikt vid kommunernas ansvar vid verkställandet av uppgiftsområden i anslutning till folkhälsoarbetet. Också i fortsättningen är det ändamålsenligt att miljö- och hälsoskyddet och företagshälsovården förblir en helhet när kommunen fattar beslut om organens uppgifter. Detta är motiverat bl.a. på grund av att verkställigheten av miljö- och

hälsoskyddet omfattar uppgifter inom tre förvaltningsområden, dvs. inom jord- och skogsbruksministeriets, handels- och industriministeriets och social- och hälsovårdsministeriet ansvarsområden, och dessa uppgifter kan i kommunerna åtminstone delvis skötas av samma tjänstemän. Med tanke på att verksamheten skall fungera smidigt och visa resultat samt med tanke på personalpolitiken är det inte motiverat eller ens i praktiken möjligt att dela upp verksamheten mellan olika organ.

I 5 § 3 mom. i folkhälsolagen sägs att om en uppgift som avses i folkhälsolagen har anförtrotts en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även uppgifter enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Med avvikelse från detta kan en medlemskommun i enlighet med sitt beslut sköta uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet eller företagshälsovården även på något annat sätt, själv eller regionalt tillsammans med andra kommuner eller samkommuner. Enligt lagens 5 § 4 mom. skall vad som lagen föreskriver om kommuner, kommunfullmäktige och kommuninvånare på motsvarande sätt tillämpas på samkommuner och deras organ samt medlemskommuners invånare. Den föreslagna ändringen av 6 § 1 mom. har ingen inverkan på en kommuns möjligheter att överföra uppgifter på en samkommun. På en samkommuns organ tillämpas dock på motsvarande sätt den föreslagna bestämmelsen om det organ som sköter kommunens folkhälsoarbete.

1.2. Socialvårdslagen

Socialvårdslagens 6 § är en specialbestämmelse om ordnandet av förvaltningen av socialvården. Enligt bestämmelsen sköts uppgifterna i anslutning till verkställigheten av socialvården av ett kollegialt organ som kommunen utser. Enligt bestämmelsen skall samtliga uppgifter i anslutning till socialvården åläggas ett enda organ.

I propositionen föreslås att lagens 6 § 1 mom. ändras så att det blir möjligt att dela upp uppgifterna i anslutning till verkställigheten av socialvården på ett eller

flera kollegiala organ som utses av kommunen. Ändringen innebär att uppgifter inom socialvårdssektorn, i den omfattning som kommunen bestämmer, kan anförtros ett eller flera kollegiala organ. Beslutet fattas av kommunfullmäktige. Bestämmelsen gäller förutom de uppgifter som föreskrivs i socialvårdslagen även sådana verkställighetsuppgifter som enligt andra lagar åläggs socialnämnden eller det organ som avses i socialvårdslagen. Den föreslagna ändringen gör det också möjligt att anförtro en samkommun en del av verkställighetsuppgifterna inom socialvården, eftersom det i lagens 5 § 3 mom. sägs att vad lagen föreskriver om kommuner, kommunfullmäktige och kommuninvånare på motsvarande sätt skall tillämpas på samkommuner och deras organ samt medlemskommuners invånare. Enligt 7 § i socialvårdslagen skall i en samkommun dock tillsättas ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen avsett kollegialt organ om samkommunen svarar för två eller flera kommuners hela socialvård.

Till paragrafens 2 mom., som gäller temporärt, samt till 12 § 2 mom. i socialvårdslagen har fogats de bestämmelser som är nödvändiga med tanke på dagvårdsförsöket. Den försökslagstiftning som gäller fram till utgången av juli 2008 ger kommunerna möjlighet att besluta vilket organ uppgifterna i anslutning till barndagvården samt stödet för hemvård och privat vård av barn skall underställas. Eftersom förslaget angående ordnandet av socialvårdsförvaltningen också möjliggör sådana förvaltningsarrangemang som avses i försökslagstiftningen, föreslås att bestämmelserna om försöket upphävs.

Till socialvårdslagen har fogats ett nytt 2 a kap. angående förvaltningsförsöket inom hemvården som är i kraft fram till utgången av 2008. I försökslagstiftningen ingår också andra bestämmelser än de som gäller ordnandet av social- och hälsovårdsförvaltningen. I propositionen föreslås därför inte att de bestämmelser som gäller försöket skall ändras.

1.3. Lagen om barndagvård

I lagförslaget ingår sådana tekniska ändringar som förutsätts till följd av den principiella lösning som avses ovan i ändringen av socialvårdslagens 6 §. Genom ändringen av socialvårdslagen upphävs de bestämmelser som gäller förvaltningsförsöket inom barndagvården och samtidigt möjliggörs att uppgifter i anslutning till verkställigheten av socialvården sköts av ett eller flera kollegiala organ i kommunen. Om en kommun skiljer åt förvaltningen och verkställigheten av barndagvården från övrig socialvård, t.ex. genom att den sammanförs med undervisningsväsendet, skall kommunen vid ordnandet av tjänster sörja för att samarbetet med social- och hälsovården realiserar. Dessutom skall kommunen vid ordnandet av socialservice också sörja för att servicen bildar en ändamålsenlig helhet med tanke på dagvårdsbarnen och deras föräldrar eller andra vårdnadshavare, oberoende av vilket organ som svarar för barndagvården.

I propositionen föreslås att 11, 28 och 29 §

i lagen om barndagvård ändras. Det föreslås att dessa paragrafer ändras på så sätt att hänvisningarna till 6 § i socialvårdslagen korrigeras så att de motsvarar den reviderade bestämmelsen. Ändringarna är av teknisk natur.

1.4. Lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn

I propositionen föreslås att lagen om temporär ändring av 16 § lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn upphävs. Lagens 16 § har ändrats temporärt, vilket har gjort det möjligt att genomföra förvaltningsförsöket inom barndagvården. I och med att försökslagstiftningen upphävs kan också den nämnda temporära ändringen av 16 § upphävas såsom obehövlig.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft vid ingången av 2007.

1.**Lag****om ändring av 6 § i folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 6 § 1 mom., sådant det lyder i lag 928/2005, som följer:

6 §

De uppgifter som enligt denna lag ansluter sig till verkställigheten av folkhälsoarbetet samt de uppgifter som enligt någon annan lag åligger hälsovårdsnämnden eller något annat motsvarande organ sköts av ett eller flera kollegiala organ som utses av kommunen.

—————
—————

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 6 § i socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/1982) 6 § 1 mom., sådant det
 lyder i lag 736/1992, som följer:

6 §

De uppgifter som enligt denna lag ansluter
 sig till verkställigheten av socialvården samt
 de uppgifter som enligt någon annan lag
 åligger socialnämnden eller något annat
 motsvarande organ sköts av ett eller flera
 kollegiala organ som utses av kommunen.

Denna lag träder i kraft den _____ 20__.

Genom denna lag upphävs lagen av den 21
 februari 2003 om temporär ändring av 6 och
 12 § socialvårdslagen (155/2003).

Åtgärder som verkställigheten av lagen
 förutsätter får vidtas innan lagen träder i
 kraft.

3.

Lag**om ändring av 11, 28 och 29 § i lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 januari 1973 om barndagvård (36/1973) 11 § 3 mom. samt 28 och 29 §, av dem 11 § 3 mom. sådant det lyder i lag 875/1981, som följer:

11 §

De uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen sköts av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen.

28 §

En enskild person eller en sammanslutning som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning är skyldig att inom två veckor från det att verksamheten inleddes lämna in en anmälan till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen och som svarar för barndagvården.

Det organ som avses i 1 mom. skall övervaka dagvårdsverksamheten så som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

29 §

Om en i 28 § avsedd dagvårdsplats eller den vård som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig, skall det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen med lämpliga medel försöka rätta till saken. Har rättelse inte skett inom förelagd tid, kan organet förbjuda dagvård av barn på dagvårdsplatsen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 21 februari 2003 om temporär ändring av lagen om barndagvård (156/2003).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.**Lag****om upphävande av lagen om temporär ändring av 16 § lagen om stöd för hemvård och
privat vård av barn**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 § barn (157/2003). _____
Genom denna lag upphävs lagen av den 21
februari 2003 om temporär ändring av 16 §
lagen om stöd för hemvård och privat vård av _____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 19 oktober 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Liisa Hyssälä*

1.

Lag**om ändring av 6 § i folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 6 § 1 mom., sådant det lyder i lag
928/2005, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten
av folkhälsoarbetet handhas av ett av
kommunen utsett kollegialt organ (*organ*),
som utöver vad som bestäms i denna lag
skall sköta de uppgifter som enligt någon
annan lag åligger hälsovårdsnämnden.
Miljö- och hälsoskyddet eller
företagshälsovården kan dock även åläggas
något annat organ eller en sektion i det,
dock inte kommunstyrelsen.

Föreslagen lydelse

6 §

De uppgifter som enligt denna lag
ansluter sig till verkställigheten av
folkhälsoarbetet samt de uppgifter som
enligt någon annan lag åligger
hälsovårdsnämnden eller något annat
motsvarande organ sköts av ett eller flera
kollegiala organ som utses av kommunen.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

2.

Lag**om ändring av 6 § i socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/1982) 6 § 1 mom., sådant det
 lyder i lag 736/1992, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten
 av socialvården sköts av ett kollegialt organ
 (*organ*) som kommunen utser och som
 utöver vad som stadgas i denna lag skall
 sköta de uppgifter socialnämnden har enligt
 andra lagar.

Föreslagen lydelse

6 §

*De uppgifter som enligt denna lag
 ansluter sig till verkställigheten av
 socialvården samt de uppgifter som enligt
 någon annan lag åligger socialnämnden
 eller något annat motsvarande organ sköts
 av ett eller flera kollegiala organ som utses
 av kommunen.*

*Denna lag träder i kraft den 20 .
 Genom denna lag upphävs lagen av den
 21 februari 2003 om temporär ändring av 6
 och 12 § socialvårdslagen (155/2003).
 Åtgärder som verkställigheten av lagen
 förutsätter får vidtas innan lagen träder i
 kraft.*

3.

Lag**om ändring av 11, 28 och 29 § i lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 januari 1973 om barndagvård (36/1973) 11 § 3 mom. samt 28 och 29 §, av dem 11 § 3 mom. sådant det lyder i lag 875/1981, som följer:

Gällande lydelse

11 §

De åligganden som enligt denna lag ankommer på kommun skötes av socialnämnden.

28 §

Enskild person eller sammanslutning, som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning, är skyldig att göra anmälan härom hos vederbörande socialnämnd inom två veckor från det verksamheten inleddes.

Socialnämnden åligger att övervaka i 1 mom. avsedd verksamhet i enlighet med vad därom närmare stadgas i förordning.

29 §

Befinnes i 28 § avsedd dagvårdsplats eller den vård som ges där olämplig eller bristfällig, skall socialnämnden med lämpliga medel söka få rättelse till stånd. Har rättelse ej skett inom förelagd tid, kan socialnämnden förbjuda dagvård av barn på sådan vårdplats.

Föreslagen lydelse

11 §

De uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen sköts av *det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen*.

28 §

En enskild person eller *en sammanslutning* som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning är skyldig att *inom två veckor från det att verksamheten inleddes lämna in en anmälan till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen och som svarar för barndagvården*.

Det organ som avses i 1 mom. skall övervaka dagvårdsverksamheten så som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

29 §

Om en i 28 § avsedd dagvårdsplats eller den vård som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig, skall det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen med lämpliga medel försöka rätta till saken. Har rättelse inte skett inom förelagd tid, kan organet förbjuda dagvård av barn på dagvårdsplatsen.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
 Genom denna lag upphävs lagen av den 21 februari 2003 om temporär ändring av*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

lagen om barndagvård (156/2003).

*Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*
